

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เทคโนโลยีได้พัฒนาขึ้นหลายรูปแบบ คอมพิวเตอร์นับเป็นความก้าวหน้าอีกระดับหนึ่งของเทคโนโลยี ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในงานด้านการศึกษามากมาย ทั้งในด้านข้อมูล ข่าวสารและอุปกรณ์ช่วยสอนทำให้การศึกษาเจริญก้าวหน้า มีผลให้การเรียนรู้ของนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเป็นผู้นำในการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำประโยชน์ทาง วิทยาการคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในกิจการต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยทรงเห็น ความสำคัญและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ทรงสนับสนุนและค้นคว้าในวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทรงคิดค้นโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผลข้อมูลสนับสนุนภารกิจต่างๆ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของไทยในอนาคตของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544 : 37) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 พบว่า คุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ส่งผลกระทบ ต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ระบบการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ยังปรับไม่ทัน กับการเปลี่ยนแปลง คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ไม่ได้สร้างคนให้คิดเป็น ทำเป็น และมีคุณธรรม จริยธรรมเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ไม่ สามารถพัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 64 – 69 กล่าวว่ารัฐต้อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการ วิจัยและพัฒนาติดตามการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ ของคนไทยซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 28) ว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือ CAI (Computer Assisted Instruction) เป็นเทคโนโลยีระดับสูงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัด การเรียนการสอนให้ผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์มีปฏิสัมพันธ์กัน หลักการของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ทุกแนวคิคมุ่งที่จะใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นสื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุดในสภาพการณ์ และเนื้อหาวิชาที่มีความยาวเหมาะสมกับวุฒิภาวะทางการรับรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนได้ทราบผลแห่งการทำกิจกรรมทันที และผู้เรียนได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ

บุรณะ สมชัย (2542 : 14) กล่าวว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือ CAI เป็นโปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยครูสอน ทำหน้าที่เป็นสื่อการเรียนการสอน เหมือนแผ่นใส (transparent) สไลด์ (slide) หรือวีดิทัศน์ (video) ที่ใช้ประกอบการสอนนั้นแหละ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายในเวลาอันจำกัด และตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้นๆ ผู้เรียน สามารถนำไปทบทวนเนื้อหาศึกษาด้วยตนเองได้

นับว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือ CAI เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย สะดวกต่อการนำไปใช้สอน ง่ายต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับยุคการปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัย จึงสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นนวัตกรรมประกอบการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดหมายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติความสำคัญหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนา มาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม ศาสนพิธี และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข การจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเองโดยยึดหลักการจัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบบูรณาการ เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม ความท้าทาย การปฏิบัติจัดการตัวเอง มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียน และการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 10, 33)

การศึกษากับสังคมมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอย่างแยกมิได้ สังคมไทย ก็เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ในเอเชีย ที่มีศาสนาหรือศีลธรรมจรรยาเป็นรากฐานที่สำคัญ ศาสนาที่สำคัญในสังคมไทยคือศาสนาพุทธ เป็นที่รวมจิตใจ เป็นที่รวมของกิจกรรม เป็นแหล่งที่สร้างสรรค์และส่งเสริมค่านิยมประเพณีต่างๆ และจากศาสนานี้เองจะเป็นพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของสังคมในด้านต่างๆ (ไพฑูริย์ สันติรัตน์ 2544 : 40) สอดคล้องกับ จารุวรรณ พานทอง (2536 : 4) ได้กล่าวว่า เพื่อให้เยาวชนของชาติที่สำเร็จการศึกษาออกไป

ประกอบอาชีพที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการที่จะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า ถ้าหากแต่ละโรงเรียนมุ่งที่จะสอนให้นักเรียนมีความรู้เพื่อสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อหรือทำงานโดยละเลยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อาจจะนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการก่อประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนแก่สังคม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยชาติไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2544 จำนวน 336 คน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องประวัติศาสตร์สมัย รัตนโกสินทร์ บุคคลสำคัญ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม หน้าที่ของประชาชนคนไทย และพระพุทธศาสนา ยังมีสิ่งสมควรพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน พบว่า เรื่องศาสนานักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 3.22 เรื่องประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 3.87

2. การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนหน่วยชาติไทย พบว่า คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนเรื่องศาสนา พัฒนาขึ้นน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 18 เรื่องประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน พัฒนาขึ้นมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 32

การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการใช้สี เสียงดนตรี และภาพเร้าความสนใจของผู้เรียน ให้ต้องการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ บทเรียนคอมพิวเตอร์สามารถนำมาใช้ได้ในลักษณะของการศึกษารายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเรียนไปตามความสามารถของตนเองอย่างไม่มีแรงหรืออายุผู้อื่น (กิดานันท์ มะลิทอง 2536 : 198)

ในระบบการเรียนการสอนปัจจุบันนี้ การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์นับเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยที่สุด โปรแกรมที่ใช้ในการศึกษาเรียกว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งพัฒนาจากบทเรียนโปรแกรมที่มีครูเป็นผู้ใส่ข้อมูลให้ออกมาเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์วิชาต่างๆ ตามหลักสูตรของแต่ละระดับชั้น (ประนอม สุรัสวดี 2537 : 39) และในขณะเดียวกันสุรางค์ ใ้วสกุล (2537 : 240) กล่าวว่าจากการวิจัยเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการสอนพบว่าคอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเทคโนโลยีอื่นๆ และสามารถที่จะช่วยครูในการสอนและอาจใช้แทนครูได้ ดังผลการวิจัยของจิราภรณ์ พलगวัน (2541 : 114) เกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วยระบบมัลติมีเดียเพื่อใช้สอนเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลการทดสอบความสามารถในการเลือกใช้สำนวนและประโยคภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร พิจารณาจากคะแนนการสอบหลังเรียน นักเรียนทำคะแนนผ่านเกณฑ์ทุกจุดประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 50 และจากการประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวก กล่าวคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดและมากเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น เช่นเดียวกับบอดิสธน์ แก้วมรกต (2541 : 60) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยูนิกซ์ พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยูนิกซ์ มีคุณภาพ 85.89 /85.00 และจากการประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดีมาก และปราณี ชาติเวช (2541 : 74) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมมัลติมีเดียเรื่องการทำขนมไทย ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาโปรแกรมมัลติมีเดียเรื่องการทำขนมไทย ช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดึงดูดความสนใจทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ตามความต้องการและมีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงความสำคัญของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่จะทำให้พัฒนาการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อที่จะแก้ปัญหาและ พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและ หลังการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
4. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนา ในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนโดยการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลสงขลา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 342 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลสงขลา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 100 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

การสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ศาสนาในประเทศไทย

- ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สมมติฐานในการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

✓ **บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI)** หมายถึง บทเรียนที่จัดทำเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยภาพ สี เสียง ข้อความ สำหรับครูใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องศาสนาในประเทศไทยกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

✓ **ประสิทธิภาพของบทเรียน** หมายถึง ความสามารถของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่ผู้เรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 80

✓ **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนที่ได้จากการวัดโดยทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องศาสนาในประเทศไทยในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

✓ **ความคิดเห็นที่มีต่อบทเรียน** หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องศาสนาที่นำมาสร้างเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน